

Samenwerken voor Brede Welvaart en Innovatie in Lifeport Regio Arnhem Nijmegen

Concept Strategisch Plan 2026-2030

The Economic Board

Inhoudsopgave

Voorwoord

Samenvatting

Lifeport Regio Arnhem Nijmegen

Hoofdstuk 1 De grote (inter)nationale transitie, uitdagingen en kansen

- 1.1 Grote maatschappelijke transitie
- 1.2 Internationale concurrentiestrijd Europa
- 1.3 De economische ontwikkeling van onze regio blijft achter
- 1.4 Verbetering brede welvaart noodzakelijk
- 1.5 Groeiende bevolking en Arbeidsmarkt

Hoofdstuk 2 Onze rol

- 2.1 The Economic Board Regio Arnhem Nijmegen
- 2.2 Versterking samenwerking binnen en buiten de regio
- 2.3 Strategische slagkracht en impact
- 2.4 Behoeft aan meer regie en inzet
- 2.5 Regionale profilering; Lifeport Regio Arnhem Nijmegen

Hoofdstuk 3 Strategisch Plan 2026-2030

- 3.1 Kritieke Succesfactoren
 - 3.1.1 Heldere rol- en taakverdeling in de triple helix
 - 3.1.2 Aanpak Arbeidsmarktkrapte als structureel knelpunt
 - 3.1.3 Betrokkenheid van mkb en maatschappelijke partners
 - 3.1.4 Onbenutte potentie van internationale samenwerking

Hoofdstuk 4 Opgave voor 2026-2030

- Opgave 1 Technologie-marktcombinaties voor maatschappelijke vraagstukken
 - 4.1 Investeren in clusters
 - 4.2 Cluster Energy
 - 4.3 Cluster High Tech
 - 4.4 Cluster Health
 - 4.5 Strategisch belangrijke thema's
- 4.6 Opgave 2 Stimuleren en ondersteunen van bedrijvigheid en ondernemerschap
- 4.8 Opgave 3 Arbeidsmarkt in balans
- 4.9 Opgave 4 Hulpmotor voor de brede welvaart
- 4.10 Opgave 5 Versterken publiek-private ecosystemen

Hoofdstuk 5 Strategische ontwikkelingen

Hoofdstuk 6 Financiering

Bijlage 1 Gebruikte bronnen

Voorwoord

<later in te vullen.

Samenvatting

<later in te vullen.

Lifeport Regio Arnhem Nijmegen

Alleen samen komen we verder

Lifeport Regio Arnhem Nijmegen, gelegen tussen de Randstad en het Ruhrgebied, combineert natuurlijke schoonheid met een hoge levenskwaliteit. Arnhem en Nijmegen, dicht bij elkaar en omgeven door bossen, rivieren en heuvels, bieden een unieke mix van groen en stad. Met ruim 800.000 inwoners genieten we van iconische natuurgebieden zoals Nationaal Park Veluwezoom, de Ooijpolder en de Hatertse Vennen.

Historie speelt hier ook een grote rol. Van oudsher centraal gelegen aan de belangrijkste handelsroutes of het nu gaat om de zijdehandel of als onderdeel en noordgrens van het Romeinse Rijk. Met levendige binnensteden, culturele hotspots, topattracties en evenementen trekt onze regio jaarlijks een breed publiek.

De regio blinkt uit in duurzaamheid en innovatie, met sectoren Energy, Health en High Tech als economische speerpunten. Deze clusters zijn historisch gegroeid. Onze regio ademt van oudsher energie met grote partijen als TenneT, Alliander, KEMA en DNV. Het High Tech cluster is breed vertegenwoordigd en is organisch gegroeid uit onder meer de NXP, Nexperia, Ampleon semicon activiteiten en innovaties. In Health hebben wij een concentratie van gerenommeerde zorg- en onderzoeksinstituten, versterkt door onder meer de aanwezigheid van het sportcentrum Papendal. Verder initiëren en drijven wij vanuit onze clusters strategische programma's en projecten rondom food en pharma in nauwe samenwerking clusters in andere regio's.

The Economic Board acteert en investeert in onze regio vanuit een strategische economische agenda met als doel de brede welvaart te verbeteren en de grote uitdagingen gezamenlijk met onze partners op te pakken.

Vraagstukken als de klimaatverandering, energietransitie en verbeteren van de brede welvaart zijn te groot om individueel en los van elkaar op te lossen. Samen zijn we krachtiger. Samen kunnen we meer. Ondernemers én onderwijsinstellingen én onderzoeksinstituten én overheden mét elkaar. En met de meer dan 800.000 inwoners in onze regio.

In onze rollen van adviseur, verbinder, aanjager en regievoerder zijn we als The Economic Board – samen met onze partners – in staat om strategische transitie te agenderen in Brussel, Den Haag en Duitsland. Om zo meer investeringen naar de regio te krijgen, innovaties te versnellen en oplossingen aan te dragen voor de arbeidsmarkttekorten. We denken ook mee over strategische keuzen voor bedrijfsterreinen, Smart Energy Hubs en de ontwikkeling van kenniscampussen. Dit doen we samen met vele partners -- om de regionale uitdagingen aan te pakken, de regionale economie sterker te maken en bij te dragen aan de brede welvaart in onze regio, Nederland en Europa.

De vooruitgang die we hiermee gezamenlijk creëren is toegankelijk, innovatief en duurzaam voor iedereen. Lifeport Regio Arnhem Nijmegen is dé innovatie hub met inzet het verbeteren voor de brede welvaart voor een duurzame & vitale samenleving.

Hoofdstuk 1

De grote (inter)nationale transitie, uitdagingen en kansen

1.1 Grote maatschappelijke transitie

We leven in een tijdperk van grote maatschappelijke transitie – internationaal, nationaal én regionaal. Denk aan transitie op het gebied van energie, grondstoffen, eiwit, water, zorg, digitalisering en arbeidsmarkt. De periode 2026 – 2030 lijkt hierin een sleutelperiode te worden. Voor Lifeport Regio Arnhem Nijmegen heeft dit twee implicaties.

Aan de ene kant moet de regio deze transitie zelf succesvol zien te doorlopen en hebben we last van de achterliggende problemen (denk aan netcongestie). Aan de andere kant bieden de achterliggende vraagstukken ook veel kansen om met innovaties bij te dragen aan de oplossingen én onze regio zo economisch te versterken. Onze clusters Energy en Health sluiten hier direct op aan, terwijl High Tech in brede zin veel oplossingen kan aandragen voor de maatschappelijke vraagstukken. Zo kan innovatie in het cluster Energy helpen de netcongestieproblemen voor onze regio op te lossen en tegelijk producten en diensten opleveren die goed commercieel in de markt te zetten zijn.

De maatschappelijke transitie leidt ook tot Europees beleid en regelgeving, waar we in de komende periode meer en meer mee te maken krijgen. Voorbeelden daarvan zijn wetgeving gericht op meer strategische autonomie, zoals de EU Chips Act en de Green Deal voor investeringen in een Hydrogen Valley. Voorbeelden die beide onze ondernemers kunnen stimuleren. Op het vlak van duurzaamheid gebeurt er meer, denk aan de EU-taxonomie, een belangrijk instrument voor markttransparantie in duurzaamheid. Of ETS2, een nieuw systeem voor emissiehandel, gericht op CO₂-emissies van de gebouwde omgeving, transport en andere sectoren. CSRD-reporting is voor grote ondernemingen inmiddels een realiteit.

De keuze om met onze programma's en projecten te focussen op de clusters Energy, Health en High Tech sluit goed aan bij zowel de nationale als Europese economische agenda en de vraag economische activiteiten te richten op maatschappelijke opgaven en transitie. Voor de clusters is de integratie met thema's als Food, AI, digitalisering, arbeidsmarkt en slimme duurzaamheid essentieel.

1.2 Internationale concurrentiestrijd Europa

De economische concurrentie tussen Europa, de Verenigde Staten en China verheft de komende planperiode. Draghi stelt in zijn rapport 'The Future of European Competitiveness' (september 2024) dat Europa daarbij een grote uitdaging heeft: voor het eerst moeten we economische groei realiseren met een krimpende bevolking. Hij benadrukt dat Europa daarom moet werken aan een hogere productiviteit. Er is ook een radicale verandering nodig om de innovatiekloof met de VS en China te dichten, vooral in geavanceerde technologieën. Met name de valorisatiefase van innovaties is een probleem. Daarnaast ziet hij een groei in schone technologieën.

Draghi noemt het een existentiële uitdaging om de fundamentele Europese waarden te behouden. Juist deze waarden – welvaart, gelijkheid, vrijheid, vrede en democratie in een duurzame omgeving –, die je als fundament onder brede welvaart kunt zien, beschouwt Draghi als belangrijke wapens in de concurrentie, inclusief kansen voor onderwijs en goede banen voor iedereen gedurende het hele leven. Voor onze regio bevestigen de conclusies van Draghi het belang van inzet op en investeren in (valorisatie van) innovatie, de focus op de drie clusters en een kanteling in aandacht naar brede welvaart.

1.3 De economische ontwikkeling van onze regio blijft achter

Kijkend naar de economische ontwikkeling van onze regio zien we dat deze een sterke correlatie heeft met de nationale economie. Maar hij blijft achter bij die van vergelijkbare kennisintensieve, stedelijke regio's, die op landelijk niveau vaak een trekkende rol hebben gekregen. Gemiddeld groeien bedrijven in onze regio ook minder hard dan vergelijkbare bedrijven. Terwijl veel ingrediënten voor succes aanwezig zijn, lijkt het dat de regio zich te weinig heeft kunnen vernieuwen en te weinig nieuwe economische activiteit heeft ontwikkeld.

Een belemmerende factor voor de economische ontwikkeling is de beperkte beschikbaarheid van talent. Halverwege 2022 was er in de regio volgens de GMR Monitor gemiddeld maar één werkzoekende per vijf beschikbare banen. De krapte op de arbeidsmarkt nam weliswaar recent iets af, maar toch blijft de krapte de komende vijftien tot twintig jaar structureel. De krapte neemt vooral toe in health, techniek en digitale sectoren. Daarnaast verdwijnen bepaalde type banen, terwijl er ook nieuwe ontstaan.

1.4 Verbetering brede welvaart noodzakelijk

Zoals ook het rapport van Draghi laat zien, is brede welvaart niet alleen een mooi sociaal perspectief. Het is ook een harde noodzaak geworden om economische ontwikkeling mogelijk te maken. Het één kan niet zonder het ander. Maar in de Lifeport Regio Arnhem Nijmegen vertaalt economische groei zich niet evenredig in brede welvaart. Onze brede welvaart blijft ook iets achter ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Werken aan brede welvaart vereist investeringen, bijvoorbeeld in woningbouw, groen, voorzieningen en arbeidsmarkt.

Brede welvaart is een existentieel thema geworden, waar The Economic Board ook vol aan wil bijdragen. Het is het leidende principe dat richting geeft aan onze strategische economische agenda. Tegelijkertijd kunnen we vanuit de clusters ontwikkelde oplossingen in onze regio inzetten en in de praktijk toetsen.

1.5 Groeiende bevolking en arbeidsmarkt

Een belangrijk maatschappelijk thema is de groei en samenstelling van de bevolking: de komende 25 jaar wordt een groei van 7% verwacht voor onze regio. Iets meer dan landelijk. Tegelijk zijn we ook een vergrijzende regio, waardoor de beroepsbevolking krimpt. Terwijl in de clusters Energy en High Tech er 25.000 banen bijkomen (deels vervangingsvraag). Dat maakt dat wij net als aanpalende regio's nationaal én internationaal talent hard nodig hebben. Oplossen van dit vraagstuk is een cruciale factor voor de toekomst van onze regio en daarvoor zijn samenwerking en een inclusieve regio nodig. Daarvoor is inzet in twee richtingen nodig: uitvoering van het Human Capital Akkoord én de ontwikkeling van arbeidsproductiviteit verhogende innovaties in de clusters.

Nog een belangrijke ontwikkeling is de groei van het aandeel éénpersoonshuishoudens van 38,6% naar 41,7% over de periode 2011-2023. Deze groei van de bevolking en meer eenpersoonshuishoudens legt een extra druk op de woningmarkt. In het NOVEX-gebied Arnhem, Nijmegen, Ede, Wageningen moeten tot 2030 dan ook 100.000 woningen worden bijgebouwd.

[kader]

Onbenut potentieel

Lifeport Regio Arnhem Nijmegen is een regio met veel onbenutte potentie. Onze regio blijft daardoor achter bij vergelijkbare stedelijke, innovatieve regio's. Door een goede triple helix samenwerking kunnen we de potentie wél ontsluiten. Niet alleen ten gunste van de economie en ondernemers. Juist voor alle inwoners van de regio, waar op dit moment de brede welvaart afneemt. Voor The Economic Board zien wij voor de komende periode het als onze missie om de potentie van onze regio – zoals het complete onderwijsaanbod op alle niveaus, de keur aan koplopers in topsectoren én een fijn leefklimaat – volledig tot zijn recht te laten komen en iedereen daarvan te laten profiteren.

Hoofdstuk 2

Onze rol

2.1 The Economic Board Regio Arnhem Nijmegen

The Economic Board Regio Arnhem Nijmegen is acht jaar geleden opgericht en heeft binnen het triple helix ecosysteem van Lifeport Regio Arnhem Nijmegen een adviserende, verbindende, aanjagende en regisserende rol.

The Economic Board bestaat uit een Board van 18 CEO's en topbestuurders van overheden, bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen en een projectbureau. Gezamenlijk werken we met onze partners aan het versterken van verbindingen in de regio Arnhem-Nijmegen en de brede welvaart te verbeteren, met de nadruk op samenwerking vanuit de triple helix. We doen dit vanuit een brede en strategische economische agenda, voor de regio en met de regio. Onze focus ligt op de clusters Energy, High Tech en Health en de hiervoor relevante thema's en randvoorwaarden. Verder initiëren en drijven wij vanuit onze clusters strategische programma's en projecten rondom food en pharma in nauwe samenwerking clusters in andere regio's.

2.2 Versterking samenwerking binnen en buiten de regio

In de afgelopen jaren heeft The Economic Board met haar partners de samenwerking in de triple helix van de Lifeport regio weten te versterken. Daardoor is de afstemming over doelen en belangen verbeterd en is er meer focus. In interviews met partijen in de triple helix – in het kader van de recente evaluatie van The Economic Board – is dit ook bevestigd. Daarnaast heeft The Economic Board gewerkt aan een grotere zichtbaarheid in én samenwerking met Den Haag. Dit heeft geholpen om vanuit samenwerkingsverbanden belangrijke financiering en projecten binnen te halen, zoals de Regio Deal en onze bijdrage aan het Nationaal Versterkingsplan Microchip-Talent ("Beethoven"). De mkb-sector is dichterbij The Economic Board gebracht door deze projecten, frequente bijeenkomsten en betere communicatie met lokale bedrijven. Ook provincie en gemeenten – ervaren volgens het eindrapport 'Kwalitatief Evaluatieonderzoek The Economic Board' een meer proactieve aanpak en zijn meer betrokken bij de strategische doelstellingen. De evaluatie benoemt ook enkele kansen en aanbevelingen welke wij mee zullen nemen in onze plannen, zoals betere aansluiting mkb, versterking (Inter)nationale lobby, meer aandacht voor brede welvaart vanuit economie en innovaties, optimalere integrale afstemming tussen regionale economische doelstellingen van The Economic Board en de lokale prioriteiten van gemeenten en samenwerking overheid met bedrijfsleven en onderwijs verbeteren.

2.3 Strategische slagkracht en impact

De versterkte positie van The Economic Board in de triple helix samenwerking zien we ook terug in het toenemend aantal strategische onderwerpen waar we op worden ingezet en waar we gevraagd worden de regie te nemen. Zo leiden of ondersteunen we initiatieven als de Regio Deal, het Human Capital Akkoord, onze regionale bijdrage aan het Nationaal Versterkingsplan van Microchip-talent (Beethoven) en de oprichting van Nationaal

Kennis- en Innovatiecentrum Netcongestie. Hierbij werken we nauw samen met overheidsinstanties Provincie en Groene Metropool, kennisinstellingen en uitvoeringpartners als Connectr, Briskr, Lifeport@ en Oost NL. Wij voorzien dus in een behoefte aan meer regie en lange termijn strategie. Dit past bij een triple helix organisatie. The Economic Board kan snel schakelen en besluiten nemen door korte lijnen.

2.4 Behoeftte aan meer regie en inzet

We hebben dus grote stappen vooruitgezet. Toch zijn we nog niet in de positie die we willen. Volgens het recentste Rabobank Lifeport rapport is er nog te veel fragmentatie en te weinig gerichte samenwerking binnen de triple helix. Ook behoeft de rolverdeling tussen The Economic Board en andere partijen meer duidelijkheid. Mede daardoor blijven projecten soms te lang in de planningsfase en komen ze niet (snel genoeg) tot implementatie. Er is mede daarom een sterke behoefte aan meer samenhang, met een duidelijk onderschreven gezamenlijke agenda, heldere rolverdeling en integrale aanpak. Hoewel we die weg al zijn ingeslagen, is er dus duidelijk ruimte voor en behoefte aan nog meer regie en inzet om de triple helix in haar kracht te zetten. Dit is dan ook één van onze speerpunten voor de komende jaren.

2.5 Regionale profilering: Lifeport Regio Arnhem Nijmegen

In 2021 kwam het Rabobankrapport 'Samen bouwen aan een economisch sterk Lifeport' uit. Het schetste een beeld van achterblijvende brede welvaart in de regio. Om hier iets aan te doen, luidde de aanbeveling in het rapport, moeten we stevig inzetten op regionaal samenwerken in één ecosysteem: Lifeport. Dit advies werd overgenomen in het Bestuursakkoord dat Provincie Gelderland, de Groene Metropoolregio en The Economic Board sloten in 2022. Medio 2023 heeft The Economic Board besloten om de naam aan te scherpen naar: Lifeport Regio Arnhem Nijmegen. The Economic Board zet zich in om de merkidentiteit te versterken, in samenhang met andere initiatieven en profileringen, zodat onze regio nationaal en internationaal beter op de kaart komt.

Lifeport Regio Arnhem Nijmegen is dus niet alleen een regionale aanduiding, het is bovenal een netwerk van ondernemers, onderwijsinstellingen, onderzoeksinstituten en gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen. Waaronder ondernemers vanuit de topclusters (Energy, Health, High Tech) en in samenwerking aanpalende regio's met Food en pharma, onderwijs- en onderzoeksinstituten (mbo, hbo, wo-studenten) en overheden: 17 gemeenten vertegenwoordigd in de Groene Metropoolregio en Provincie Gelderland. Een netwerk dat proactief de samenwerking zoekt, zowel binnen als buiten onze regio, om verbindingen te realiseren die onze impact vergroten.

Hoofdstuk 3

Strategisch Plan 2026-2030

We hebben een duidelijke visie ontwikkeld op de rol waarmee we als The Economic Board de potentie van de regio kunnen ontsluiten. We nemen het voortouw bij het bepalen van een gedurfde en breed opgezette strategische economische agenda, met focus op de clusters Energy, Health en High Tech en samenwerken met Food. En identificeren en organiseren de voor onze strategie relevante thema's en randvoorwaarden. Ook zoeken we proactief de samenwerking om onze impact te vergroten, zowel binnen als buiten onze regio. Samen met partners vertalen we kansen en uitdagingen naar concrete programma's en projecten. Waar geen duidelijke eigenaar is, nemen wij regie om projecten op gang te brengen, tot we ze kunnen overdragen aan onze uitvoeringpartners en andere organisaties. Als programma's of projecten niet naar verwachting verlopen, stappen wij in om mogelijke barrières weg te nemen en voortgang te versnellen. Aanvullend nemen we een actieve rol in de regionale lobbyagenda en de positionering van het merk Lifeport Regio Arnhem Nijmegen.

3.1 Kritieke Succesfactoren

3.1.1. Heldere rol- en taakverdeling in de triple helix

De afgelopen jaren hebben we gemerkt dat samenwerken essentieel is, maar de rolverdeling tussen The Economic Board, de Groene Metropoolregio en andere partijen niet altijd duidelijk is. Dit leidt tot overlap, inefficiënties en mogelijk een gebrek aan focus. Daarom hebben we afgelopen jaar een gedetailleerde rolverdeling en governance-model gecreëerd om taken en verantwoordelijkheden te verduidelijken. Dit komt de besluitvorming, snelheid en resultaat ten goede. In deze governance opzet hebben we een integrale programmatische aanpak opgezet, met duidelijke doelen, tijdslijnen en verantwoordelijken om projecten sneller te operationaliseren. Deze aspecten zijn in een dashboard gezet en zijn te allen tijde op te vragen en worden gebruikt om onze inspanningen te monitoren. In dit dashboard definiëren we SMART-doelen (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden) voor elke strategische pijler en rapporteer regelmatig over voortgang.

3.1.2. Aanpak arbeidsmarktkrapte als structureel knelpunt

Het plan erkent de structurele krapte op de arbeidsmarkt, maar we bieden ook concrete strategieën om dit op korte termijn aan te pakken. We sturen op inzet die schaalbaar is en waarmee we bestaande arbeidsmarktprogramma's kunnen versnellen. We stellen concrete doelstellingen voor talentbehoud, internationalisering en zijinstroom.

3.1.3 Betrokkenheid van mkb en maatschappelijke partners

We hebben geconstateerd dat het mkb onvoldoende is geïntegreerd in het triple helix-ecosysteem. De wens is dat er meer kennis wordt gedeeld met mkb, waardoor het mkb meer kan bijdragen aan economische en (sociale) transitie.

We werken verder aan een dedicated mkb-partnergroep en organiseren werktafels waar ondernemers kennis kunnen delen en invloed kunnen uitoefenen.

3.1.4. Onbenutte potentie van internationale samenwerking

Onze regio kan meer halen uit internationale samenwerking, bijvoorbeeld door EU-programma's en aangaan van partnerschappen met vergelijkbare regio's.

We willen meer inzet op kennisdeling, fondsenwerving en positionering voor onze opgaven in de regio. Daarom stellen we een internationale strategie op met concrete doelen en prioriteiten en benoemen een verantwoordelijke voor (inter-)nationale lobby en partnerschappen.

Door de bovenstaande aspecten verder uit te werken kan The Economic Board effectiever bijdragen aan de brede welvaart en economische groei in de regio Arnhem-Nijmegen.

Hoofdstuk 4

Opgaven voor 2026 – 2030

De kansen die we waarnemen voor onze regio liggen in het vergroten van het rendement van onze clusters, de positie van het mkb versterken, aantrekken en behouden van talent, de brede welvaart omarmen en triple helix samenwerking versterken. Deze kansen krijgen een prominente plek in de strategische agenda en vertalen we naar vijf opgaven. Deze opgaven werken we verder uit in de hoofdstukken 4.1 tot en met 4.10.

Opgave 1	Technologie-marktcombinaties voor maatschappelijke vraagstukken
Opgave 2	Stimuleren en ondersteunen van bedrijvigheid en ondernemerschap
Opgave 3	Arbeidsmarkt in balans
Opgave 4	Hulpmotor voor de brede welvaart
Opgave 5	Instrumenten voor publiek-private ecosystemen

Opgave 1 Technologie-marktcombinaties voor maatschappelijke vraagstukken

4.1. Investeren in clusters

De focus binnen onze strategische economische agenda op de clusters Energy, Health en High Tech en in samenwerking met Food, biedt een strategisch sterke positie voor de regio. Deze keuze is enerzijds gebaseerd op de al aanwezige potentie binnen de triple helix en anderzijds op de economische groeikansen. Deze clusters worden ook benoemd in de Nationale Technologie strategie van het Rijk. Bovendien hebben deze clusters een duidelijke bijdrage aan grote maatschappelijke transitie. Tegelijkertijd constateerden we in hoofdstuk 1 dat de regio die positie nog onvoldoende weet te benutten. In de komende planperiode gaan we daarom investeren in het (inter)nationaal op de kaart zetten van de clusters. Daarbij moeten we ervoor zorgen dat de focus ook echt gaat renderen. Dat betekent veel aandacht voor valorisatie: welke proposities zijn er te maken en hoe kunnen we onze kennis en innovaties vermarkten.

4.2 Cluster Energy

4.2.1 Snelst groeiende sector

De energiesector is de snelst groeiende sector in de regio, met een toegevoegde waarde van € 2,5 miljard per jaar. Tot 2034 investeert de energiesector in onze regio meerdere miljarden. Die investeringen zijn ook nodig. Bijvoorbeeld voor de groeiende vraag naar klantaansluitingen, de behoefte aan meer transportcapaciteit, de snelle bouw en uitbreiding van het hoogspanningsnet, de benodigde capaciteit voor de woonopgave én de ontwikkelingen op bedrijventerreinen.. Er zal een toenemende trend zijn van regionale en Europese samenwerking, waarbij regio's zoals Arnhem-Nijmegen hun krachten bundelen om kennis, investeringen en innovatie te delen.

Vergeleken met het Nederlands gemiddelde heeft de regio circa 1,7 keer zoveel werkzame personen in deze sector, en de werkgelegenheid blijft sterk toenemen. De verwachting is dat er de komende tien jaar 15.000 banen bij komen in onze regio, inclusief vervangingsvraag.

4.2.2 Historische roots

Het cluster Energy heeft historische roots in de regio, zoals ook beschreven in het advies 'Regio Arnhem Nijmegen Europese Hotspot Energy'. Onze regio ademt van oudsher energie, met grote spelers als TenneT, Alliander, KEMA en DNV. Er zijn veel innovatieve praktijkcases te vinden, zoals Smart Energy Hubs, samenwerkingsverbanden op bedrijventerreinen voor de Green Deals – verduurzamen, vergroenen en oplossingen voor netcongestie – en campus ontwikkelingen. Er zijn strategische initiatieven, zoals het Nationaal Kennis- en Innovatiecentrum Netcongestie, én initiatieven rond waterstof en kenniscampussen.

4.2.3 Kansen

Vanuit de historische roots, is enkele jaren geleden gekozen voor meer focus op het Energy cluster, om vanuit innovaties en sleuteltechnologieën economie te kunnen maken. Economie die transities versnelt, een verdienmodel voor de regio is en talent aantrekt en behoudt. Er is toen gekozen om Connectr op te richten met een focus op de drie programmalijnen *Elektriciteitsnet als verbinder*, *Opslagtechnologie* en *Slim en groen aandrijven*. Vanuit deze programmalijnen ligt de focus op decentralisatie, AI en digitalisering, energieopslag, elektrificatie van vervoer en emissiereductie.

Vanuit die lijnen zien we een aantal kansen voor Slimme energienetwerken: de ontwikkeling van bijvoorbeeld smart grids of de digitalisering in de energie. Op Industriepark Kleefse Waard (IPKW) of Arnhems Buiten zien we twee innoverende Energy innovatie campussen ontstaan.

De noodzaak om de CO₂-uitstoot drastisch te verminderen, versnelt de vraag naar duurzame energiebronnen. De uitbreiding van zonneparken, windenergieprojecten en warmtenetten biedt kansen voor regionale zelfvoorziening en vermindering van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Daarbij gaan ook steeds meer huishoudens en bedrijven hun eigen energie produceren via zonnepanelen en windturbines, wat vraagt om een flexibeler netwerk en slimme oplossingen voor opslag en distributie.

Elektrificatie is een belangrijk onderdeel van de energietransitie, die zich richt op het bereiken van een duurzame, fossielvrije energievoorziening. Maar elektrificatie kan niet overal (snel) worden toegepast. Alternatieve energiebronnen zullen een tussenoplossing moeten bieden de komende jaren om ons te kunnen voorzien in de energievraag: bijvoorbeeld wind en zonenergie, biogas, waterstof, waterkracht of geothermie. Wat doen deze alternatieve bronnen met onze gebiedsopgave, veiligheid, investeringen en wetgeving?

Als energiebron wordt waterstof steeds belangrijker voor industrie en mobiliteit. De gasleiding van Groningen naar Maastricht loopt door onze regio en wordt vrijgemaakt voor waterstof. Maar dit gaat nog tien tot vijftien jaar duren. Moet er in de tussentijd waterstof worden geïmporteerd of moet er gekeken worden naar opslag en transport? De regio ontwikkelt veel kennis over waterstof, vanuit kennisinstellingen van HAN University of Applied Science of Van Hall Larenstein en ondernemers zoals HyET, Hymove en Elestor. Via de sterke positie in de opkomende waterstofeconomie, kan de regio een (inter)nationale waterstof hub worden, samen met de provincies Gelderland en Overijssel en samen met de Duitse grensregio.

Verder zien wij kansen voor nieuwe technieken voor opslag en energie en voor decentralisatie door lokale opwek en lokaal verbruik van energie. Technologie voor kortdurende (mobiele) energieopslag, technologie voor langdurige stationaire energieopslag en modellering en systeemintegratie. Onze regio loopt voorop in de transitie in de energiesector, waardoor we zelf ook geconfronteerd worden met netcongestie. Netcongestie die veroorzaakt wordt door de toenemende vraag en opwekking van duurzame energie. Tegelijkertijd heeft onze regio op verschillende locaties tal van voorbeelden hoe dit netcongestieprobleem opgelost kan worden: van Smart Energy Hubs (TPN-West, Innofase, Bijsterhuizen) tot en met AI en digitalisering samenwerking Radboud universiteit, HAN university of Applied Science met Alliander). Deze voorbeelden willen we bundelen in een Nationale Kennis- en Innovatiecentrum Netcongestie, zoals op IPKW en Arnheims Buiten. Dit initiatief biedt kansen om kennis te bundelen en transitie te versnellen.

4.3 Cluster High Tech

4.3.1 Brede High Tech regio

Lifeport Regio Arnhem Nijmegen is een brede High Tech regio. De drie meest prominente deelclusters binnen High Tech zijn: Chip integration (semicon), Radio Frequency Technology en Artificial Intelligence (AI wordt verder besproken bij 4.5). In de cluster High Tech werken op dit moment meer dan 10.000 medewerkers en gaat de komende jaren door stijgende vraag en vergrijzing nogmaals 10.000 nieuwe medewerkers nodig hebben.

4.3.2 Chips ontwikkelen en produceren

De wereld verandert en digitaliseert in hoog tempo en microchips zijn niet alleen de motor, maar ook de belangrijkste bouwstenen voor deze transitie. Verwacht wordt dat de wereldwijde markt voor chips de komende decennia substantieel blijft groeien (van \$ 590 miljard in 2021 tot \$ 1.300 miljard in 2030). De regio Arnhem-Nijmegen heeft – naast Brainport Eindhoven – een belangrijke positie in de Nederlandse halfgeleiderindustrie (semicon). Brainport richt zich op de ontwikkeling van machines die chips produceren en Lifeport op het ontwikkelen en produceren van chips. Semicon is van nationaal strategisch belang en onderdeel van de Nationale Technologie Strategie (NTS). Nederland is het enige land naast de VS en Japan met een complete eigen halfgeleiderindustrie.

4.3.3 Koplopers en grote internationale spelers

Van de vijf koplopers in de semicon sector hebben drie bedrijven hun grootste vestiging in onze regio: NXP, Nexperia en Besi. Daarnaast zijn er in onze regio grote internationale spelers, zoals imec, Ampleon, Infineon, Neways en Trymax. Op het vlak van ontwikkeling en productie van chips zijn wij de grootste regio van Nederland. Met NXP in Nijmegen hebben we de grootste chipfabriek van Nederland, die al decennialang miljarden chips over de hele wereld levert.

In totaal telt het Gelderse semicon cluster ongeveer 50 bedrijven met een totale jaaromzet van circa € 3,5 miljard. Het cluster heeft een totale werkgelegenheid van ruim 10.000 banen, waarvan 7.000 direct en 3.000 indirect. Daarmee is onze regio qua omzet en arbeidsplaatsen goed voor ruim 10% van de totale semicon sector in Nederland en is daarmee na Brainport de tweede regio in Nederland. Het cluster schept veel nieuwe werkgelegenheid, waarvan een belangrijk deel op mbo-niveau.

4.3.4 Aansluitende kennisinfrastructuur

In het kielzog van de grote spelers trokken andere bedrijven naar onze regio, en er zijn nieuwe bedrijven gestart en groter geworden. Er is een aansluitende kennisinfrastructuur rond onderwijs- en kennisinstellingen ontstaan. De samenwerking tussen deze instellingen en bedrijven is belangrijk en wordt verder aangevuld met gerenommeerde chiptech opleidingen in samenwerking met het Chip Integration Technology Center (CITC), OnePlanet, imec en het bedrijfsleven.

4.3.5 Stempel op mondiale samenleving

Onze kennis en ons ondernemerschap exporteren wij wereldwijd. Zo rijden er nauwelijks elektrische auto's zonder chips uit onze regio. In samenwerking met Wageningen University & Research worden de nieuwste chip- en digitale technologieën gebruikt om bij te dragen aan een gezonde en duurzame samenleving. Daarmee is de semicon in onze regio een grote factor van betekenis waarmee we niet alleen een stempel drukken op de regionale en nationale, maar ook op de mondiale samenleving.

4.3.6 Talent aantrekken en opleiden

Omdat het semicon cluster, net als de energy cluster, een vitale economie is, heeft onze regio aansluiting op het Beethoven nationaal talent plan. Onze regio is een triple helix samenwerking gestart om talent aan te trekken en op te leiden om de enorme groei in deze sector te kunnen faciliteren. Een samenwerking met de regio Brainport, maar ook met aangrenzende regio Twente.

4.4 Cluster Health

4.4.1 Meeste toegevoegde waarde

Het cluster Health is met ruim € 3 miljard het cluster met de meeste toegevoegde waarde in de regio Arnhem-Nijmegen. Grote instellingen zoals het Radboudumc, CWZ, Rijnstate, Sint Maartenskliniek, thuiszorg organisaties en diverse onderzoeksinstituten dragen fors bij

aan deze cijfers en fungeren als katalysatoren voor groei en innovatie in de gezondheidszorg. In onze regio biedt de gezondheidssector 21% van de arbeidsplaatsen, veel hoger dan het landelijke gemiddelde van 15%.

4.4.2 Complexiteit zorginnovaties

De gezondheidszorg is een uitdagend domein voor innovatieve bedrijven. Bedrijfsmodellen zijn veelal complex, bewijs is van het grootste belang en veiligheid kunnen aantonen is essentieel. Kennis en ervaring met innovatie in de zorg is, met name voor startups, nodig. Ook bestaat de zorg uit veel verschillende spelers, kent het veel verschillende thema's en een verkokerde financiering. Een triple helix aanpak met een sterk integrale benadering is hier daarom extra belangrijk om impact te realiseren.

Vanuit de samenwerkingspartner Briskr kunnen we startups en innovatief mkb ondersteunen met gerichte workshops, toegang tot risicokapitaal en validatiediensten, en ondersteunen bij het ontwikkelen van het businessmodel. Dit doen we samen met een netwerk van partners die ervaring hebben met innovatie in de zorg, met een indrukwekkende staat van dienst en met volledige steun van veel van de zorgorganisaties in de regio. Radboud Universiteit en Radboudumc werken nauw samen met Wageningen University & Research en combineren voeding en gezondheid via het OnePlanet-initiatief. Ook de aanpalende regio's Boxmeer, Oss met het Pivot park zijn belangrijke samenwerkingspartners.

4.4.3 Drie speerpunten

Voor het cluster Health onderscheiden we drie speerpunten: Drug Discovery & Development, Digital Health (inclusief AI) en Neuro Science & Technology. Vanuit deze drie speerpunten komen de grootste innovaties in het Health cluster, waar we de afgelopen jaar startup bedrijven hebben zien doorgroeien naar volwassen en impactvolle bedrijven. Vanuit deze speerpunten willen we ook bijdragen aan de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van zorg en welzijn in de regio. Met het perspectief dat wat in de regio wordt ontwikkeld en ingezet ook buiten de regio toepasbaar en te vercommercialiseren is. In de periode 2026-2030 is de potentie daarvoor groot bij Digital Health, want:

- Verhoogt de arbeidsproductiviteit in de zorgketen
- Vergroot de toegankelijkheid van de zorg en de eigen invloed van de burger
- Heeft invloed door de hele zorgketen heen (preventie, diagnose, interventie, permanente monitoring)
- Versnelt diagnoses, waardoor tijdiger kan worden ingegrepen

4.4.4 Zorg bij de inwoner

Er is ook een transitie gaande van passende zorg vanuit de ziekenhuizen naar de omgeving van de patiënt en de burger. We stimuleren daarvoor wijkgerichte initiatieven, pilots, experimenten en living labs. Binnen het triple helix ecosysteem rond deze ontwikkeling kunnen ondernemers nieuwe producten en diensten valideren en testen.

4.4.5 Vraag gestuurde innovaties

Verder zetten we in op meer vraaggestuurde innovaties. Ontwikkelde innovaties worden te vaak niet toegepast in de zorg. Zorgprofessionals missen bijvoorbeeld de kennis en tijd om nieuwe technologie op te pakken. Het innovatieproces moet daarom meer vraaggestuurd worden, en gericht op betekenisvolle inzet in zorgprocessen. Daarnaast moet er meer aandacht komen voor digivaardigheid in de zorg.

4.5 Strategisch belangrijke thema's

Naast de clusters kennen we een aantal thema's die van belang zijn voor de strategie en ontwikkeling van de clusters en waarop we visie vormen, organiseren en agenderen, en waarvoor we de uitvoering zoveel mogelijk bij onze partners beleggen. Van deze drie thema's bespreken we er twee hier kort (slimme duurzaamheid en AI), het derde thema (arbeidsmarkt) werken we dieper uit bij opgave 3 Arbeidsmarkt in Balans hoofdstuk 4.8.

4.5.1 Slimme duurzaamheid

Voor de economische groei van onze clusters is het belangrijk om de transitie naar schone economie te maken. Innovatieve of slimme duurzaamheid moet daarom een integraal onderdeel worden van de drie clusters. Met in het bijzonder aandacht voor klimaatadaptatie en bodem, en circulaire economie (inclusief circulair bouwen). Als regio hebben we door de jaren heen verschillende erkenningen gezien op het vlak van circulariteit. De ambitie om uit te groeien tot circulaire topregio pakken we nu breder op.

Voor de periode 2026 – 2030 heeft de triple helix-groep Slimme Duurzaamheid de volgende ambities:

1. *Brug geslagen tussen overheid, kennis- en onderwijsinstellingen en bedrijfsleven.*
Het Regio Deal-project Circulaire Topregio is een belangrijk vehikel om ons ecosysteem te versterken en kennisuitwisseling en samenwerking te verbeteren tussen partijen. Dit betekent op strategisch niveau afspraken maken in de triple helix, die leiden tot gezamenlijke besluitvorming en actie. Met als uitgangspunt een gezamenlijke ambitie en strategische onderzoeksagenda, waarin de triple helix vraag en aanbod van kennis bij elkaar brengt rond het thema Slimme Duurzaamheid, welke we samen doen met de Groene Metropool Regio.
2. *Duurzaamheid beter geïntegreerd in Health, High Tech en Energy.*
Dit vraagt om meer kennisdeling en samenwerking tussen de clusters, waarbij duurzaamheid niet slechts een bijkomend aspect is, maar centraal staat in innovaties en groei. Dit vergt een sterkere focus op duurzaamheid als economische motor. Dus ook circulair/CO2 neutraal/grondstoffenneutraal in Health en High Tech.
3. *Water*
Op het thema Slimme Duurzaamheid verwachten we dat water het volgende grote thema wordt. Denk aan schoonwatercongestie (geen nieuwe aansluitingen) en bezwaarprocedures door het niet halen van de afspraken uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) in 2027.

4.5.2 Artificial Intelligence

Artificial Intelligence (AI) kan op veel manieren bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Dat geldt zeker ook voor de clusters Energy en Health waar Lifeport regio Arnhem Nijmegen al een sterke uitgangspositie op het vlak van AI heeft, met bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen die al volop bezig zijn met AI. Zo behoren kennisinstellingen als Radboud Universiteit, Donders instituut en het Radboudumc tot de top van de wereld in AI en gedragswetenschap. The Economic Board neemt AI als belangrijk thema mee in haar activiteiten en agendering voor de clusters.

Ondanks dat de regio Arnhem-Nijmegen ook goed vertegenwoordigd is bij landelijke platformen als NLAIC (Nederlandse AI Coalitie) of regionaal met AI-hub Oost-Nederland, is onze zichtbaarheid en impact beperkt. Om de kansen op het vlak van AI te benutten, innovaties de ruimte te geven, talent aan te trekken en te behouden en ook investeringen te kunnen aantrekken, is het daarom belangrijk om de regio te positioneren als een toonaangevende AI-innovatie hub in Nederland. Met een innovatie hub bedoelen we een samenwerkingsverband van aangesloten partijen met een gezamenlijke strategie op economie en innovatie, met impact op de bede welvaart.

Onze regio kan een substantiële bijdrage leveren aan de AI-innovatiestrategie van Nederland. Het versterken van het ecosysteem zorgt voor een sterke nationale en internationale positie, biedt kansen om in Europa fondsen te werven en ontsluit beter kennis voor het bedrijfsleven, zodat onze regio de concurrentiepositie van (Oost-)Nederland vergroot. Daarnaast zijn er drie prioriteiten voor de planperiode:

1. Vergroten toegang mkb tot AI-kennis, -talent en -projecten.
2. Uitbouwen netwerken voor AI-toepassingen binnen Energy en Health.
3. Beter afstemming tussen trekkers diverse kennisinstellingen en bedrijven

Opgave 2 Stimuleren en ondersteunen van bedrijvigheid en ondernemerschap

4.6.1 Bijdrage aan innovatie

Het mkb, inclusief startups en scale-ups, speelt een cruciale rol in de innovatiekracht van onze regio. Toch wordt het potentieel nog niet volledig benut. Het mkb is onvoldoende verbonden met het ecosysteem van The Economic Board en loopt tegen uitdagingen aan, zoals het vinden van financiering en personeel. Onze ambitie is om het mkb beter te integreren in dit ecosysteem en te ondersteunen bij groei en innovatie.

4.6.2 Verbeterde samenwerking

We willen een vertegenwoordiging van het mkb koppelen aan The Economic Board als klankbord voor adviezen en plannen. Organisaties zoals Connectr, Briskr, Health Valley en Lifeport@ kunnen verder helpen het mkb dichterbij te brengen. Daarnaast willen we grote transities, zoals AI en netcongestie, vertalen naar kansen voor het mkb. Initiatieven zoals

het MKB Datalab, Smart Energy Hubs en het project Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (Regio Deal) worden hierbij ontsloten.

4.7 Ondersteuning

4.7.1 Actieagenda mkb-dienstverlening

Het rapport Dienstbare Dienstverlening (2022) wijst op de complexe overheidsdienstverlening voor het mkb. The Economic Board ziet de Actieagenda mkb-dienstverlening 2024-2026 als basis voor regionale ondersteuning. De regio Arnhem-Nijmegen zet in 2025 in om mee te gaan doen als pilotregio. Inzet is om kennis te delen met het mkb op het vlak van digitalisering, AI, subsidiemogelijkheden voor energietransitie en verduurzamen van bedrijfsterreinen.

4.7.2 Organiseren via bedrijventerreinen

Via de Regio Deal werken we, samen met partners zoals VNO-NCW, aan een platform op tien bedrijventerreinen, goed voor 400 bedrijven. Dit platform biedt kennisdeling over digitalisering, arbeidsmarkt, scholing en financiering.

4.7.3 Meer ondernemers en starters bereiken

Om ook niet-georganiseerde mkb'ers en starters te ondersteunen, werken we samen met partners als VNO-NCW, GMR, Startup Nijmegen en Startclub Arnhem. Voor concrete vraagstukken wordt bijvoorbeeld het energieloket (REE) ingezet voor gesprekken over de energietransitie. Ook benutten we de ervaringen met digitaliseringsvouchers om ondernemers te informeren. Koplopers binnen The Economic Board spelen hierbij een sleutelrol.

4.7.4 Financiering

Financiering is voor startups, scale-ups en gevestigd mkb een blijvend knelpunt. Dat belemmert bijvoorbeeld de valorisatie van innovaties, omdat er geen voorfinanciering gevonden wordt om een innovatie tot een commercieel haalbaar product te maken. Naast de bestaande initiatieven – zoals de Energy Investor Day – ontwikkelen we een visie op wat nog meer nodig is. Zo kunnen we het mkb helpen door beter inzichtelijk te maken waar financiering beschikbaar is. Bijvoorbeeld met de financieringskalender waarop financiële bijeenkomsten vermeld staan.

Opgave 3 Arbeidsmarkt in balans

4.8 Structurele arbeidskrapte in de clusters

Nederland heeft te maken met een weliswaar iets afnemende en fluctuerende, maar toch structureel grote arbeidsmarktkrapte. Dit wordt veroorzaakt door vergrijzing en beperkte productiviteitsgroei. Er moet dan meer of langer gewerkt worden. In onze regio is dat niet anders: de vraag naar personeel is groot en blijft de komende jaren groot. De sectoren die de meeste krapte ervaren zijn de gezondheidszorg, de technische- en digitale sectoren. De krapte raakt dus juist onze clusters extra. Ook is er een tekort aan vaardigheden en vakmensen. De vraag naar digitale vaardigheden en functies blijft onverminderd groot en verspreid over alle sectoren. Complicerende dynamiek daarbij is de opkomst van nieuwe banen versus banen die juist verdwijnen. De eerste vooral rond de duurzaamheidstransitie

en de toenemende digitalisering. Bij verdwijnbanen gaat het veelal om banen met veel routinematige taken.

4.8.1 Strategische bijstelling

Als regio hebben we met het Human Capital Akkoord een belangrijke stap gezet naar een gezamenlijke aanpak van de arbeidsmarktproblematiek. Maar de urgentie vraagt om (meer) strategische, structurele samenwerking en eigenaarschap om de noodzakelijke opschaling te realiseren. Zo is er nog te veel sprake van een versnipperde, individuele en incidentele inzet op projecten.

Belangrijk uitgangspunt in onze strategie voor 2026-2030 is daarom dat we per cluster één samenhangend en meerjarig publiek-privaat arbeidsmarktprogramma ontwikkelen, waarin we de bestaande projecten van publieke en private partners in de regio als basis nemen. De programma's omvatten aandacht voor instroom, oriëntatie, om- en bijscholing, ontwikkeling van modulair en flexibel onderwijs, match met werkgevers, goed werkgeverschap en (sociale en technologische) innovatie.

We versterken de bestaande regionale samenwerking en arbeidsmarktstructuur. Het blijft noodzakelijk om gericht boven- en intersectorale samenwerking te stimuleren via kennisuitwisseling, cross-overs te stimuleren en thematische inzet te clusteren, zoals bijvoorbeeld het enthousiasmeren van studenten richting beta-opleidingen. Dit doen we samen met partners regionale werkcentra, UWV, arbeidsmarkt regio's.

4.8.2 Drie speerpunten Human Capital Akkoord

Inhoudelijk houden we vast aan de drie speerpunten uit het Human Capital Akkoord:

1. Een leven lang ontwikkelen voor iedereen

We stimuleren intersectorale mobiliteit en mobiliteit binnen de sectoren, door werkzoekenden en werknemers gericht te scholen en om te scholen. Daarvoor ontwikkelen we in de genoemde programma's onder meer modulair onderwijs gericht op zij-instroom naar toekomstige banen in de drie clusters. Hierbij stimuleren we gezamenlijke verantwoordelijkheid van onderwijsinstellingen, overheden en ondernemers door creatieve oplossingen te omarmen en ontwikkelen, maatwerk toe te passen waar nodig en gezamenlijk te investeren in opleidings- en begeleidingscapaciteit voor zij-instromers. We stimuleren samenwerking en proberen zo de concurrentiegedachte tegen te gaan.

2. Aantrekken en behoud van talent

Een van de uitdagingen voor onze regio is het aantrekken en behoud van talent. Dat betekent dat talent de mogelijkheden van de arbeidsmarkt moeten zien én dat ze de regio ervaren als een fijne regio om in te werken en te leven. Behoud van talent – ook internationaal talent, wat een speerpunt is – kan bijvoorbeeld door stageprogramma's aan te bieden bij verschillende bedrijven in de regio. En studenten zo te laten ervaren dat onze regio veel aantrekkelijke en hoogwaardige banen biedt. Talent moet dan de regio zien als een fijne regio om te leven en te

blijven. Dat vraagt investeringen in bijvoorbeeld woningbouw, infrastructuur en culturele voorzieningen, en een inclusieve samenleving. Voor de regio is aantrekken van internationale studenten en onderzoekers een speerpunt in de planperiode. Ook moet talent de regio ervaren als een fijne plek om te werken. Waarin werkgevers vooroplopen met goed werkgeverschap en investeren in het welzijn en productiviteit van de werknemer.

3. Onbenut arbeidspotentieel

Ieder talent telt. Ondanks dat de vraag naar personeel groot blijft zien we nog steeds dat er mensen aan de kant staan of in een baan werken die niet past bij hen. We stimuleren dat mensen zonder baan of met een niet-passende baan gericht worden begeleid naar werk in Energy, Health en High Tech. Bijvoorbeeld via maatwerktrajecten van de arbeidsmarktregio's voor doelgroepen zoals statushouders, jongeren en deeltijders. Ook werken we samen met werkbedrijven en impactondernemers die in de keten een bijdrage leveren aan de clusters. Het onbenutte potentieel bestaat nu uit 51.000 mensen die ook nog wel aan het werk zijn, en de 40.000 zijn de mensen die aan de kant staan en niet werken. We moeten erop inzetten dat het dit onbenutte potentieel ook vanuit arbeidsmarktperspectief wordt benaderd.

4.8.3 Krachtige regie doorzetten

De noodzakelijke triple helix-aanpak van de arbeidsmarktproblematiek vraagt om een krachtige regie. The Economic Board heeft met het Human Capital Akkoord die regierol gekregen. Vanuit deze rol bundelen we krachten, en zorgen we voor aansluiting op landelijke opgaven, actieplannen en aanvalsplannen. Zo draagt The Economic Board ook bij aan het binnenhalen van rijks gelden voor de regio. Ook de Provincie Gelderland heeft hierin een belangrijke rol. Intensieve samenwerking is nodig om projecten op te schalen en duurzaam te verankeren in de arbeidsmarktstructuur, om innovatie in het onderwijs en op de werkvloer te stimuleren en om best practices van de ene sector te vertalen naar de andere sector. De board heeft met de ondertekening van het Human Capital Akkoord het mandaat gekregen om de regie te voeren op de arbeidsmarkt. Deze rol moet de komende jaren doorgezet worden. Het plan erkent de structurele krapte op de arbeidsmarkt, maar we bieden ook concrete strategieën om dit op korte termijn aan te pakken. We sturen op inzet die schaalbaar is en waarmee we bestaande arbeidsmarktprogramma's kunnen versnellen. We stellen concrete doelstellingen voor talentbehoud, internationalisering en zij-instroom.

[kader]

Ontwikkeling arbeidsmarkt

In de periode 2011 tot 2022 is de werkgelegenheid in de regio Arnhem-Nijmegen met 11,3% toegenomen. In Nederland was dit 12%. In 2022 waren er 415.315 werkzame personen in de regio, 4,9% meer dan in 2021. In Nederland was de toename 2,9%. In 2022 bestond de regionale beroepsbevolking uit 451.000 personen en de bruto arbeidsparticipatie bedroeg

daarmee 75% (landelijk 74,8%). In 2022 was 3,5% van de beroepsbevolking in de regio Arnhem-Nijmegen werkloos, evenveel als landelijk. Een afname van 1 procentpunt ten opzichte van een jaar eerder, landelijk -0,7 procentpunt. De krapte op de arbeidsmarkt neemt licht af, maar de krapte blijft de komende 15 tot 20 jaar structureel.

Opgave 4 Hulpmotor voor de brede welvaart

4.9.1 Leidend principe

Een belangrijke strategische ontwikkeling voor The Economic Board is de onderkenning van het belang van brede welvaart. Bij al onze inzet in de clusters moet brede welvaart het leidende principe zijn. Dat betekent dat we innovaties ontwikkelen die bijdragen aan maatschappelijke vraagstukken, zoals de energietransitie, duurzaamheid, de woningnood en de toenemende zorgvraag. De innovaties die ontwikkeld worden in onze regio, moeten daadwerkelijk landen in het dagelijkse leven van de inwoners in onze regio. Daarmee is een goede brede welvaart ook randvoorwaardelijk voor verdere economische ontwikkeling. Het versterkt een ondernemersvriendelijk klimaat en maakt de regio aantrekkelijker voor talent.

4.9.2 Sociale agenda

Het belang van brede welvaart geldt niet alleen voor onze regio, maar wél in het bijzonder. De brede welvaart in de regio Arnhem-Nijmegen is lager dan het Nederlands gemiddelde, en daalt. Dit sterkt The Economic Board in de keuze om de komende planperiode brede welvaart onlosmakelijk te verbinden aan economische groei. The Economic Board wil mede daarom een agenderende en verbindende rol spelen bij het ontwikkelen van brede welvaart in onze regio. Naast de economische agenda werkt de board aan een sociale agenda. Vanuit innovaties, transities, economie een bijdrage leveren aan de maatschappelijke uitdagingen.

De Investeringsagenda van de Provincie Gelderland, de Groene Metropoolregio en The Economic Board, is een dragend belangrijk vehikel om investeringen in brede welvaart te initiëren en te laten landen. Deze investeringsagenda is belangrijk om strategischer te laden de komende perioden. Bijvoorbeeld investeringen in living labs waarvan inwoners concreet profiteren in het dagelijks leven. Met investeringen kunnen we bedrijven en kennisinstellingen helpen plekken te creëren waar zij met pilots de grote maatschappelijke transities kunnen oppakken en versnellen. Deze living labs en innovatie hubs kunnen ons als een regio positioneren waar bedrijven hun innovatieve producten en diensten kunnen testen, valideren, naar de markt brengen. Dat trekt weer de juiste bedrijven en investeringen van buiten de regio aan, waarmee de diverse transities kunnen worden versneld. Overheden kunnen ook aanbestedingsregels moderniseren zodat regionale innovaties ook daadwerkelijk kunnen landen in de regio.

Opgave 5 Versterken publiek-private ecosystemen

De afgelopen jaren hebben de kracht van het triple helix-ecosysteem – met The Economic Board als verbindende factor – bewezen. Toch hebben we ook geconstateerd dat er nog veel onbenutte potentie in onze regio is. Dat vraagt reflectie en actie op het verder versterken van het ecosysteem, inclusief The Economic Board.

4.10.1 Versterken lobby

Een belangrijk doel voor 2026 – 2030 is de regio nog steviger op de kaart te zetten. Daarvoor is lobby een belangrijk instrument. In onze board zit op persoonlijk niveau veel lobbykracht, maar we moeten onze lobby als regio verder professionaliseren. Daarbij wil The Economic Board de regie pakken en voor de regio de relevante lobbykansen signaleren. Die kunnen dan door meerdere partijen in de triple helix opgepakt worden. Daarbij moeten we ervoor zorgen dat lobbyactiviteiten als een vliegwiel werken, waar niet alleen grotere partners van profiteren, maar bijvoorbeeld ook het mkb. Een gericht lobby plan, afgestemd met onze stakeholders, met focus op nationale en internationale fondsen. Onze regio kan meer te halen uit EU-programma's en partnerschappen met vergelijkbare regio's. We willen meer inzet op kennisdeling, fondsenwerving en positionering voor onze opgaven in de regio. Daarom stellen we een internationale strategie op met concrete doelen en prioriteiten, en benoem een verantwoordelijke voor internationale lobby en partnerschappen.

4.10.2 Inbedding mkb en maatschappelijke partners

We hebben in voorgaande hoofdstukken geconstateerd dat we maatschappelijke organisaties en het mkb sterker moeten verbinden met The Economic Board. De komende planperiode onderzoeken we hoe we dit het beste vorm kunnen geven. Voor maatschappelijke organisaties denken we aan een aparte partnergroep die adviseert aan The Economic Board, maar ook een vertegenwoordiging in de board zelf kan een optie zijn. Daarbij kunnen we thematische overlegtafels organiseren, waar mkb-bedrijven ideeën uitwisselen met grotere bedrijven, overheden en kennisinstellingen.

4.10.3 Versterken regiekracht

De ambities en de verbreding van onze scope waar we richting 2030 aan moeten werken, vraagt van The Economic Board meer regiekracht dan het nu heeft. Ook het eindrapport Kwalitatief evaluatieonderzoek The Economic Board' bevestigt dit. Er wordt gevraagd om meer focus, en ondanks de al toegenomen slagkracht van The Economic Board willen stakeholders uitbreiding op het gebied van strategische coördinatie. Met name voor het aansluiten van het mkb, het versterken van de samenwerking en lobby en de verdieping van de strategische agenda is er behoefte aan uitbreiding met 4 fte. Voor de financiering wordt gewezen op additionele financiële bijdragen vanuit externe subsidies (Rijk, Brussel), lokale overheid en bijdragen van bedrijven en onderwijsinstellingen. Verder onderbouwing en stappenplan voor deze regiekracht wordt nader toegelicht bij paragraaf financiën.

Hoofdstuk 5

Strategische samenwerkingen

Samenwerking is de kern van de triple helix. Die samenwerking stimuleren wij: binnen de triple helix en met partners daarbuiten. Het succes van de regio is dan ook een optelsom van bijdragen van een diversiteit aan partners. Wij willen kijken hoe we vaker nog die individuele bijdragen aan het collectief een podium kunnen geven. Hieronder gaan we in op een aantal samenwerkingen en onze visie daarop. In de planperiode willen de rollen in samenwerking en bij projecten duidelijker verdelen en inzichtelijk maken. Gemeenten ervaren nu bijvoorbeeld soms een overlap in en verwarring over de taakverdeling tussen The Economic Board en GMR, wat kan leiden tot inefficiënties. Met het nieuwe dashboard van The Economic Board werken we hieraan, zodat we beter kunnen sturen, meer inzicht hebben in waar we bij betrokken zijn en met welke rol, en concreter maken wat de impact van ons gezamenlijke werk is.

Provincie Gelderland

De provincie voert proactief economisch beleid en schept de voorwaarden. The Economic Board bepaalt de strategische economische agenda, waarna uitvoeringspartners (zoals Briskr en Connectr) en overige partners worden ingezet en betrokken om de projecten te runnen. Vaak is het nog essentiëler dat de provincie meedoet als strategisch partner, om aanjager te zijn en partners te mobiliseren. We vragen de Provincie Gelderland dus niet alleen om financieel mee te doen, maar echt betrokken te zijn als strategisch partner.

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR)

The Economic Board en GMR zijn belangrijke dragende spelers in de regio. De organisaties zijn partners en bestuurlijk aan elkaar gekoppeld. De opgaven van The Economic Board en GMR raken elkaar op meerdere terreinen. De taakverdeling is grofweg dat The Economic Board oppakt wat triple helix moet worden georganiseerd. De GMR pakt zaken op die vooral betrekking hebben op de samenwerking met andere overheden zoals wetgeving, financiering en de ruimtelijke vraagstukken.

Goede onderlinge afstemming en samenwerking is daarbij essentieel. Bij boardleden bestaat de behoefte meer te adviseren op strategische vraagstukken die bij GMR liggen. Dit biedt kansen voor de regio.

Gemeenten

In de voorgaande periode heeft The Economic Board zich meer proactief opgesteld naar gemeenten en hen ook meer betrokken bij de bredere strategische doelstellingen van The Economic Board. Deze samenwerking willen we continueren en verder verstevigen, zodat lokale en regionale doelen beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Gemeenten kunnen The Economic Board nog meer betrekken bij hun beleidsagenda's.

Interregionaal

We zien een toenemend belang van en enthousiasme tot samenwerking met andere regio's. Dat zijn bijvoorbeeld direct aanpalende regio's, zoals bij Foodvalley en Fruitdelta voor cross-overs tussen Health en Food. Maar het zijn ook 'assen' van regio's die krachten

bundelen op specifieke thema's. Zoals de as Eindhoven-Arnhem-Nijmegen-Twente voor semicon. Deze samenwerkingen willen we nog verder intensiveren. Zoals bijvoorbeeld via onze Human Capital Agenda voor semicon, waarmee we ook talent voor Brainport Eindhoven opleiden.

Internationaal

Onze ervaringen met internationale samenwerking – zoals een gezamenlijke reis met Duitsland naar Marokko – nodigen uit tot meer. Er zijn over de grenzen best practices in vergelijkbare regio's, waar we van kunnen leren voor bijvoorbeeld energietransitie en gezondheidszorg. En er zijn internationale partners met wie we onze innovatiekracht nog verder kunnen versterken. Vooral op het gebied van Energy en Health liggen er kansen voor Europese partnerships. Voor internationale samenwerking zijn er via Interreg en de EU extra financieringsmogelijkheden.

Hoofdstuk 6

Financiering

De ambities van The Economic Board zijn niet haalbaar zonder goede financiering. Naast de bestaande financiering van inwonerbijdragen van gemeenten, subsidies voor specifieke projecten en partnerbijdragen is er behoefte aan een structurele vorm van extra financiering. Deze extra financiering dient als een buffer die financiële flexibiliteit en slagkracht waarborgt, waardoor we snel en adequaat in kunnen spelen op (onverwachte) veranderingen in de markt en nieuwe strategische kansen kunnen benutten. The Economic Board heeft te maken met beperkte middelen om grote regionale vraagstukken aan te pakken. Dit creëert financiële spanningen, vooral omdat The Economic Board ambitieus is in het oplossen van kwesties die cruciaal zijn voor de regio, zoals de energietransitie en economische groei.

6.1 Bijdrage per inwoner

In het rapport over andere Economic Boards in Nederland is een vergelijking gemaakt over de investering door de overheid van euro's per inwoner. Voor het economische domein is € 2 tot € 3 per inwoner gebruikelijk, waarbij Brainport daar flink bovenuit steekt. Er zijn Economic Boards die zelfs van twee provincies tegelijk financiële bijdragen ontvangen. In het eindrapport 'Kwalitatief evaluatieonderzoek The Economic Board' wordt geadviseerd door verschillende overheidsbestuurders en ondernemer te onderzoeken of de bijdrage per inwoner aan The Economic Board verhoogd kan worden. Gezien de financiële uitdagingen voor de gemeenten in de komende jaren is dit wellicht nu een stap te ver.

6.2 Hybride financieringsmodel

Naast de overheidsfinanciering willen we onderzoeken hoe ook bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen meer kunnen bijdragen. Bijvoorbeeld in de vorm van een structurele bijdrage of cofinanciering bij projecten. Maar ook door meer te lobbyen op de strategische thema's door zelf actief financiering te zoeken. Daarnaast ontwikkelen we een hybride financieringsmodel. Met ook focus op Europese fondsen zoals Horizon Europe en Interreg. Daarnaast gaan we verder met een systeem van partner- en of lidmaatschapsbijdragen voor bedrijven en onderwijsinstellingen.

6.3 Transparante verantwoording

De financiële inzet van veel partners verplicht The Economic Board om zo transparant mogelijk te zijn over de bestedingen van gelden. In 2024 zijn wij overgegaan naar een nieuwe indeling, waarbij wij hebben gekozen om de verschillende programma's, projecten en speerpunten binnen de clusters samen te brengen in drie hoofdlijnen en vijf concrete opgaven. De inzet is dat elke euro die geïnvesteerd wordt in The Economic Board, voor het grootste gedeelte landt bij de projecten en programma's van The Economic Board. Elke geïnvesteerde euro wordt door onze samenwerking en aanvullende subsidies en middelen tenminste vermenigvuldigd, wat zorgt voor maximale impact en economische waardecreatie. Van de personeelskosten projectbureau wordt gemiddeld 86% van de capaciteit ingezet op de projecten en programma's. In 2024 waren er 15 medewerkers

werkzaam voor The Economic Board, gezamenlijk gelijk aan 8 Fte. Niet alle medewerkers zijn in dienst van The Economic Board. Een aantal medewerkers, zoals de strategen, is in kind beschikbaar gesteld (1,4FTE). Gezien de opgaven en doelstellingen van The Economic Board verwachten wij een benodigde uitbreiding van 4,0 fte in de komende jaren. Deze uitbreiding is met name gericht op vier domeinen: lobby, analyse en financieel management, governance richting overheid en bestuurders en aansluiting mkb. Bij vaststellen van deze strategische opgave, starten we met het maken van een meerjaren plan met duidelijke stappen voor uitbreiding inclusief financiële dekking.

Bijlage 1. Gebruikte bronnen

Voor de totstandkoming van deze strategische visie zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Eindrapport kwalitatief evaluatieonderzoek The Economic Board Regio Arnhem Nijmegen
- Eerst de bruggenhoofden, dan de brug; Brede welvaart en economie in Lifeport – Rabobank 2024
- Samen bouwen aan een economisch sterk Lifeport – Rabobank 2022
- Verkenning eindversie Economic Boards
- [Draghi's report on EU competitiveness: Five key takeaways | Euronews](#)
- Regionale Agenda 2025-2028 GMR
- Ruimte voor Economie – provincie Gelderland
- Adviesrapport: Regio Arnhem Nijmegen Europese Hotspot Energy
- Propositie Lifeport Regio Arnhem Nijmegen Nationaal Versterkingsplan Semicon
- Nationale technologie strategie
- GMR monitor 2022-2023 [gmr-monitorhttps://moventem.nl/gmr-monitor.pdf#page=1.pdf](https://moventem.nl/gmr-monitor.pdf#page=1.pdf)
- Economische ontwikkelingen komende 6-10 jaar regio Arnhem-Nijmegen
- Rapport Dienstbare Dienstverlening van Nederlands Comité voor Ondernemerschap
- Rapport Elke Regio Telt